

4. Mi történik nálunk, avagy a jelen felfedezése

4.1. Milyen hatásai vannak a múltbéli történéseknek napjainkban?

Az előző három témakör (kurzus) megismerése után már tudjuk, mi a klímaváltozás, mit tehetünk a megfékezése érdekében, és mi történt ezzel kapcsolatban a saját településünkön a múltban, ami jelen esetben főleg az elmúlt 30-75 évet jelenti. Képet kaphattunk arról, hogy milyen események járultak hozzá ahhoz, hogy idáig jutottunk.

De meddig is jutottunk?

- nagyon magas a CO₂ koncentráció a levegőben (az iparosodás kezdetéig tartósan kb. 280 ppm volt, azóta folyamatosan emelkedik, jelenleg kb. 400 ppm),
- az üvegházhatás fokozódik, az évi átlaghőmérséklet emelkedik (globális felmelegedés),
- az időjárás szélsőségesse válik (nagy forróság és nagy hideg, árvizek és aszály, hirtelen lezúduló, nagy mennyiségű csapadék kis területen stb.),
- klímaváltozásról beszélünk,
- ellep bennünket a szemét,
- közel 8 milliárd ember él a Földön (1950-ben még csak 2,5 milliárdan voltunk!)
- kb. 2 Földnyi erőforrást használunk,
- iszonyatos mennyiségű tárgyat birtoklunk és még többet akarunk,
- keresztbe-kasul utazgatunk a Földön, és utaztatjuk a termékeket,
- kiírtjuk a növényzetet és ezzel az ott élő állatokat (drasztikusan csökkentve a biodiverzitást)
- csak azért, hogy monokultúrában termesszünk számunkra „hasznos” növényeket és üzemi méretekben tenyészünk állatokat.
- egyszerre van jelen a világban a kóros elhízás és a tartós éhezés (kb. 1,4 milliárd fő),
- százmilliók nyomorognak, miközben néhány tízmillió dúskál a javakban

Kérjük meg a diákokat, hogy az eddig felfedezett dolgok alapján állítsanak össze egy ppt-t vagy padlet-et vagy bármilyen más anyagot, amiben be tudják mutatni, hogyan jutottunk idáig. Mi most a probléma, amelyet egy múltbéli történés vagy történések láncolata okozott?

Ez még nem a végső történet, ez még csak a tények egybegyűjtése. Ez segíthet a végső story formálásában, és abban, hogy észrevegyék a történések közötti összefüggéseket.

Esetleg lehet idővonalat készíteni, vagy ha releváns. akkor grafikonon ábrázolni történéseket, ezzel meg lehet figyelni, melyik történt gyorsan, melyik lassan.

Segíthetjük kérdésekkel is a gondolkodást:

- Van-e összefüggés a klímaváltozáshoz hozzájáruló események, tevékenységek és a történelmi események között?
- Hogyan változtak a dolgok a '90-es rendszerváltozással?
- Mi az, ami jobbat vált, mi az, ami jobban erősítette a klímaváltozást?

Egy kis összefüggés:

A II. világháború utáni időszak, főleg az '50-'70-es évek életmódja vezetett oda, hogy ma itt tartunk. Akkor még úgy gondolták a vezetők is, és ezt hangoztatták az emberek felé is, hogy korlátlanul áll minden rendelkezésre. Ez persze Magyarországon egy kicsit visszafogottabb volt, de a nyugati, fejlett világban tombolt a fogyasztás. És mondjuk meg őszintén, nálunk is arra a gondtalan életre vágytak az emberek.

Akkor még nem látszódott, hogy milyen következményei vannak a korlátlan növekedésben vetett hitnek.

Az ABC-k elterjedésével, a '70-es évekre jó fogyasztóvá idomítottak bennünket. Előtte igazából alapanyagokat vásároltak az emberek, és otthon készítették el az ételleket. Az ABC-ben csomagolva, kis kiszerelésben lehet élelmiszereket kapni, egy idő után megjelentek a félkész, majd a kész élelmiszerek is, az élelmiszeripar termékei, amelyeknek már nem biztos, hogy sok köze van az egészséges, tápláló ételhez, viszont kényelmes a megvásárlásuk: a dolgozó nőnek nincs ideje vásárolni, viszont azért tud többet dolgozni, mert kevesebb időt kell főzéssel töltenie. A csomagolás, a kis kiszerelés magával vonta a csomagolóanyag gyártás felfutását.

4.2. Milyen tevékenységek zajlanak most a helyi közösségben?

Készítsünk listát arról, hogy milyen, a fenntarthatósággal és/vagy természet- és környezetvédelemmel foglalkozó emberek, szervezetek (önkormányzat, vállalkozások, civil szervezetek) vannak a településen jelenleg! Alakítsunk a diákokból 2-3 fős csoportokat! Minden csoport válasszon ki egy embert vagy szervezetet, és készítsenek velük interjút a munkájukról: mit tesznek ők, hogy megálljon a klímaváltozás, illetve csökkenjen az azt létrehozó hatás. Térképezzék fel a tanulók, hogy mi történik jelenleg a településen, milyen javaslatai vannak az interjú alanyoknak cselekvésre, akciókra, amelyek segítenek pozitív irányba változtatni a jövőt.

Készítsünk listát a tevékenységekről és akciókról! Írjuk be ezeket egy excel táblának az első oszlopába! Amíg a „Cselekedjünk!” kurzusban egy hosszú, általános tennivalók listáját kaptuk, most egy rövidebb, saját településünkre jellemző adathalmazunk lesz. Értékeljük ezeket a tevékenységeket is: mennyire hatékonyak, tényleg segítenek-e megelőzni a klímaváltozást. Ha nem, mivel tehetnénk hatékonyabbá?

Helyi szintű cselekvések

Összeszedtünk néhány ötletet, amivel kapcsolatban lehet kérdezősködni. Szabadon lehet bővíteni, kérdéssé átfogalmazni:

Mit tesz az önkormányzat?

- felmelegedés ártalmainak csökkentése (= zöldfelületek növelése, fák gondozása és ültetése, vizes területek kialakítása stb.),
- CO₂ kibocsátás csökkentése (= adók, büntetések, ösztönző rendeletek stb.),

- levegőszennyezés csökkentése (= átmenő forgalom szabályozása, belső forgalom, ipari létesítmények ellenőrzése, rendeletek alkotása velük kapcsolatban, lakossági fűtés, hulladékégetés (zöld hulladék is!))
- komposztálás, szelektív gyűjtés, hulladékcsökkentés – hogyan oldja meg a hulladék kérdést, mennyire ösztönöz a lakosságot és az önkormányzati fenntartású intézményeket a csökkentésére, elősegíti-e a települési szintű komposztálást és a termék felhasználását (pl. biogáz, termőföld), támogatja-e a szelektív gyűjtést, milyen hatékonysággal, mi lesz az így összegyűjtött hulladékkal,
- cégek és körforgásos gazdaság (= mennyire ösztönzi a minél gyorsabb átállást, a helyi és környékbeli cégek összehangolása (alapanyagok áramoltatásának elősegítése)
- vízgazdálkodás/vízmeztartás (= esővíz gyűjtése, vizes élőhelyek megtartása, kialakítása stb.)
- energiahatékonyság – épületek energiahatékonyra tétele (lakossági és önkormányzati tulajdonú)

Mit tesznek a cégek?

- körforgásos gazdaság (= mennyire ismerik ezt a rendszert)
- nulla hulladék (= termelésük során és az adminisztratív rész mennyire figyel erre)
- tartós termékek (= mennyire fontos számukra, hogy hosszú élettartamú terméket állítsanak elő, mennyire tudják megvalósítani)
- javítható termékek (= van-e alkatrész utánpótlás stb.)
- kibocsátások csökkentése
- zöld technológiák alkalmazása
- energiatakarékosság/megújuló energia használat
- biomimikri ismerete és bevonása a cég működésének szervezésébe,

Mit tesznek a civil szervezetek?

- programok, projektek, ismeretterjesztés
- akciók – településen, iskolákban
- fenntartható életmód terjesztése
- biodiverzitás védelme
- környezetkárosítók elleni fellépés

Mit tesznek az egyének/lakosok?

- Hogyan valósíthatjuk meg a fenntarthatóságot a saját életünkben?
- jólét és jóllét, valamint szükség és igény (= mennyire ismerik ezeket és a különbséget köztük)
- kit támogatunk a vásárlásunkkal (= milyen bolt(ok)ba járunk és mit veszünk ott)
- közlekedésünk (nyaralási szokások is)
- kiskert/önellátás

Hazai szintű cselekvések

Négy honlapot szeretnénk bemutatni, melyek a cselekvési lehetőségekről szólnak.

[Mozdulj a klímáért!](#) – Felhívás iskolák számára, minden tanévben van kiírás, érdemes figyelni.

[Roots and Shoots csoportok](#) – Jane Godall hívta életre ezt a hálózatot, helyi csoportok alakításával lehet csatlakozni.

[Kisközösségi Program](#) – „2008 óta működő kutatási és akcióprogram, amelynek célja, hogy minél több ökológikus helyi közösség alakuljon a Kárpát-medencében. Mottónk: „Ökológia, közösség, boldogulás – helyben!”.

Honlapjukon olyan ötletek olvashatók, melyek bármelyik településeken megvalósíthatók, így inspiráló lehet a váci lakosok számára is. Érdemes kutakodni rajta, és összehasonlítani, milyen tevékenységek vannak ezek közül jelen napjainkban Vácon!

[Klímapanasz online](#) – Energia Klub készítette ezt a honlapot, ahol be lehet jelenteni éghajlattal összefüggő problémákat, amit térképen ábrázolnak. **[Ebben a cikkben](#)** részletesebb információkat találhatunk.

4.3. A múltból a jelenbe tartó történetek

Mostanra a tanulók megismertek számos tény a családjuk vagy a többi lakos szemszögéből. Most már megmutathatják, hogy mi történt a déd- és nagyszülők ill. szüleik idejében/életében. A 3. kurzus első feladatának témái (természet, közlekedés, vásárlás/fogyasztás) alapján tudnak múltból jelenbe tartó történeteket írni, amiben be lehet mutatni/látni lehet a változásokat. Jó enne, ha minél több témában születne egy-egy történet! Abban el tudják mondani a saját élményüket, hogyan volt, mit okozott, mi van most. Reméljük, hogy mindegyik gyereknek lesz kedvenc témája, illetve a családjától kiemeltebben hall valamelyikről.

Itt valami olyan történet vázlatot kérjünk, hogy eddig így meg úgy csináltam valamit/mindig ezt és ezt vettem, mert finom, most viszont megismertem, hogy milyen ártalmakkal jár az ilyen életforma (mert 60-70 éve is így éltek és az lett a vége, hogy), ezért már nem szeretném így, viszont találni kellene valami más helyette. Nem kell még részletesen megfogalmazni, de ez váza, alapja lehet majd a végső sztorinak.